

"Според анализите, во село Никуљане - Кумановско нема птичји грип. Птиците имаа 'њукаселска' болест која, исто така, е егзотично заболување, а во поглед на клиничките знаци таа е иста со птичјиот грип. Но, и за неа законската регулатива предвидува уништување на живината, како што се направи во село Могила - Битолско. Подобро да се направи така отколку болеста да се прошири и да уништиме околу 3.500.000 носилки од фармерското интензивно живинарство", вели проф. д-р Методија Додовски.

ПРОФ. Д-Р МЕТОДИЈА ДОДОВСКИ, ШЕФ НА КАТЕДРАТА ЗА БОЛЕСТИ НА ПТИЦИ ПРИ ФАКУЛТЕТОТ ЗА ВЕТЕРИНАРНА МЕДИЦИНА ВО СКОПЈЕ

■ Пишува:
Кокан СТОЈЧЕВ

Болеста птичји грип како Дамлаков меч виси над вратот на граѓаните на Република Македонија, бидејќи вестите околу тоа "има или нема вирус Х5Н1", доцнат поради "курцшлусот" со летот за Велика Британија, каде што се наоѓа единствената референтна лабораторија "Вејбриџ", која може да ги потврди или да ги отфрли информациите поврзани со ова опасно заболување. Затоа, остануваат да егзистираат само сомневањата и надежта. Меѓутоа, шансите дека ќе куртулиме од болеста сè се помалку, затоа што колку времето одминува толку повеќе сме зависни од домашните стручњаци, кои го изолираа преносителот, но се чека крајниот суд на светската лабораторија, која не може да се изначуди на македонската кокошка која ќе "пролае" од мака додека да пристигне на аеродромот Хитроу во Лондон. А од таму до овде одговорот ќе патува уште неколку дена, што значи ќе изгубиме исто толку време колку што им беше потребно на институциите на системот да ја "пронајдат" формулата за специјалната пратка кон Лондон. За тоа време, додека се договараа и се правеа "Енглези", паниката и неинформираноста го сторија своето. Имено, населението сè повеќе алармира и за најмали ситници или за банални случаи од типот: ало, мачката изеде мртвот гулаб, ама чекај-

те да го викнам маж ми за да видиме што ќе правиме. Во овој случај, за иронијата да стане поголема, мачката побегнала, така што од проблемот правиме слон, наместо со трезвени глави да ѝ се спротивставиме на болеста. Многу доцна презедовме заштитни мерки, а истовремено и медиумите ја дозачинија чорбата.

ИНФЕКТИВЕН МАТЕРИЈАЛ

"Првите информации за помор на живината во селото Могила - Битолско се од 15 октомври, а веднаш потоа на терен излегоа ветеринарните екипи", истакнува шефот на Катедрата за болести на птици при Факултетот за ветеринарна медицина, професор д-р Методија Додовски, кој заедно со неговиот колега Тони Кираџински зеле материјал за лабораториско испитување.

"Ние земавме крв од живината која се наоѓаше во дворовите, односно од местата каде што имаше и немаше умрено кокошки. На лабораториски испитувања беа испратени 44 проби, од кои кај една се констатира дека е сомнителна. Меѓутоа, сега таа е предмет на натамошно испитување, односно постои сомнителна инфекција од птичји грип, но за да се потврди примерокот треба да се испита во референтната лабораторија 'Вејбриџ'. Самото испраќање на таков

инфективен материјал надвор од земјата подлежи на низа одредени строги прописи, кои треба да се применуваат и да се запазат. Тоа се светски норми кога се испраќа примерок на лабораториска идентификација", оценува Додовски, кој го оправдува доцнењето со летот за Велика Британија.

Според него, таа лабораторија има идеални услови за докажување на болеста и затоа сега треба да видиме дали го имаме или го немаме тој вирус. Истовремено, професорот Додовски потенцира дека би требало набрзо да се направи сериозно тестирање на севкупната живина во Македонија, а по тој повод ќе се нарачаат тестови, кои ќе помогнат во процесот на истражувањето на оваа или на некоја друга болест.

Додовски вели дека по добиените информации за поморот на живината во село Могила е постапено според законот.

"Значи, уништувањето на живината е правено по препораките на Светската здравствена организација, ФАО, како и на Постојаниот комитет за храна и здравје на животните. Овој Комитет предупредува дека е потребен мониторинг врз домашните и врз дивите птици, а доколку се констатира болеста се преземаат заштитни мерки. Доколку тоа не се стори овој вирус за ден, два или три, ќе овозможи за кусо време да се случи голем помор на жи-

вината. Притоа, најчесто заболуваат мисирките и кокошките, додека патките и гуските можат да бидат носители или пренесувачи на вирусот. Но, во село Могила кај нив не видов клинички симптоми, знаци по кои може да се препознае или да се манифестира болеста", објаснува Додовски.

Кај кокошките и кај мисирките во село Могила биле забележани клинички знаци на птичји грип, но тие речиси биле идентични со знаците на "Њукаселска" болест.

"Затоа, прво се посомневавме на 'Њукаселска' болест, но решивме да одиме на лабораториски испитување и да се расчисти дали е 'Њукаселска' болест или птичји грип", ја објаснува професорот оваа дилема.

Според него, и при најмало сомневање или констатација се преземаат мерките кои се спроведени на теренот, односно во Могила биле уништени околу 4.000 примероци живина. Доколку тоа не се сторело постоела опасност да дојде до проширување или експлозија на болеста, која може да ги зафати и околните села. Ваквите мерки, карантинот, уништување на птиците, се преземаат и при сигурна констатација на "Њукаселска" болест кај птиците.

Во зависност од земјата каде што е констатирана едната или другата опасна болест, се избира методот на уништување на живината.

"На пример, Холандија, која има мал простор, 32.000 километри квадратни поврнина, 15 милиони луѓе, 18 милијарда свињи, повеќе од милијарда живина, применува методот на спалување. Но, имаа проблем како да се убијат животните, бидејќи таму е развиено фармерското одгледување кокошки. Во објектите за фармерско одгледување прво ги затворале вентилите за воздух, а потоа пуштале јаглерод моноксид. Оваа акција траела два и пол месеци, а во неа учествувале 1.800 луѓе од сите профили. Во Австралија или во Канада, пак, каде има огромно пространство, живината се закопувала исто како и кај нас во Могила", нагласува професорот Додовски.

дека смртноста е околу 50 проценти од заболените лица. Инаку, оваа болест е целосно смртоносна и опасна за животните, а доколку вирусот измутира, односно ја прескокне онаа меѓувидова бариера и од птиците да се пренесува кај луѓето, тогаш пандемијата на вирусот ќе биде смртоносна и за човекот", вели Ангелова.

Има две форми на вирусот, едната е непатогена, додека другата е високоризична или високпатогена, а таа се однесува на вирусот Х5Н1, кој практично може да биде пренесен од страна на птиците преселници.

"Затоа од есенцијално значење и важност е навреме да бидат преземени сите заш-

реагираа и можеа многу порано да преземат превентивни заштитни мерки. Ова го зборувам бидејќи имавме време да се подготвиме, зашто бевме сведоци дека во нашето соседство, во Турција беше пронајдена оваа болест, така што ако навреме беа преземени одредени мерки и ситуацијата беше ставена под контрола, ќе се спречеше секаква можност за ескалирање на болеста".

Според неа, фактот дека доцнине со пренесувањето на сомнителната птица до референтната лабораторија во Велика Британија, доволно зборува за некоординираноста на институциите.

"Лицата кои се ангажирани на теренот треба да бидат со-

от грип овозможуваат ефикасен систем за намалување на симптомите од птичји грип. Доколку за време од 48 часа заболениот не го прими овој лек, тогаш неговото лекување е поразително. Сакам да кажам дека не смееме да бидеме несериозни во однос на оваа констатација или забелешка, затоа што, не дај Боже да имаме пандемија од оваа болест, тогаш ќе ни требаат 500.000 единици од овој лек за да се третираат болните", констатира Ангелова.

Нашите служби можеа да ги видат подготовките кои се правеа за ова во соседните земји и навремено да ги прочуат нивните стратегии.

"Значи, треба да има координација меѓу Ветеринар-

НАШАТА КОКОШКА СТАНА "ЕНГЛЕЗ" ПОРАДИ НЕРЕШИТЕЛНОСТА НА ДОМАШНИТЕ СТРУЧЊАЦИ

БРОЈКА КОЈА НЕ Е ЗА ЗАНЕМАРУВАЊЕ

"Во целава ситуација најнеопходно е популацијата, односно населението да биде информирано за сè што се однесува на опасноста која со себе ја носи вирусот Х5Н1. Тоа е многу битно, бидејќи треба да се избегнат сите несакани последици поврзани со информациите и со шпекулациите околу ширењето на вирусот, а сè со цел да се намали ризикот од создавање паника меѓу народот", истакнува доц. д-р Елизабета Ангелова од Земјоделскиот факултет во Скопје.

Болеста птичји грип почна да се шири кон Европа по нејзиното појавување на источната хемисфера од Земјината топка, а прво се појави во државите на континентот Азија, Виетнам и Тајланд, каде досега, според сите потврдени информации, се заболени вкупно 113 лица, од кои од оваа болест починале 67.

"Токму оваа бројка не треба да биде занемарена, бидејќи статистиката покажува

титни мерки, односно во прв ред да се забрани ловот на дивите птици, бидејќи овој високоризичен причинител-вирусот се пренесува на неколку начини: преку изметот на заболените животни, потоа преку почвата доспева во водата или во воздухот", истакнува Ангелова, која не е задоволна од реакцијата на институциите во државата.

"Сметам дека институциите на системот многу доцна

одветно опремени со заштитни маски, одела итн., бидејќи изложеноста на оваа болест и несоодветното третирање можат да ги загрозат нивните животи, но и животите на другите лица во регионот", критикува Ангелова.

"Она што особено ме загрижува е тоа што воопшто немаме податоци дали државата го набавила лекот Тамифлу од Рош, кој заедно со другите вакцини против обични-

ната управа, Царината, Министерството за здравство, бидејќи без тимска работа резултатите во однос на санирањето на болеста ќе бидат сè полоши".

Прашањето за лекот кој се набавува од Швајцарија, потоа информацијата која пристигна од Унгарија, ја наметнува дилемата дали вирусот вештачки е создаден и може некому да му донесе профитерски богатства.

"Мислам дека пронајдоците во областа на вирусологијата, особено ако се работи за нешто вакво какво што го имаме, станува етичко прашање на кое треба да одговорат високоразвиените земји, кои имаат услови и пари да ја истражат и да ја обработат оваа болест".

Сите манифестации на болеста укажуваат на тоа дека поради генетската мутирана храна, загадувањето на почвата, воздухот итн., ни се случуваат сериозни проблеми, кои се поврзани со создавањето на современите болести: кравјо лудило, сарс, птичји грип.